

Från isolering till samverkan?

– En studie av lokalt näringslivsfrämjande
i Stockholms län

Abstract

The acts of promoting local business and the efforts to appear as an attractive location for potential business are rather new activities among Swedish municipalities. The knowledge about how these activities are organised and what strategies are implemented are fairly limited. In addition the structures concerning cooperation between municipalities for economic policies contain incentives both for and against cooperation. This creates a complicated situation. Using prior research mainly done by Markus Gossas, Lennart J Lundqvist and an analytical model designed by Jon Pierre, which in this essay is completed with the works of Roger Henning, these issues are addressed. The material used contains of a questionnaire sent to the municipalities in Stockholm county which is complemented by information from the web and interviews of very basic nature. The results shows that the ways of organizing and implementing the activities tor attract and promote business locally has changed and that the cooperation between municipals has increased

Keywords: Policy implementation, Local growth, Economic policies, municipal cooperation, Stockholm County.

Characters used: 65.084

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Problemställning	4
1.3 Syfte och Frågeställningar	4
1.4 Uppsatsens disposition och avgränsningar	5
1.5 Metod och material	6
2. Lokalt näringslivsfrämjande, vad hur och varför?	9
2.1 Organisationsformer och insatser	9
2.2 Samverkan ”ett kommunalt dilemma”?	12
2.2.1 Olika former av samverkan	12
2.2.2 Vilka kommuner samverkar?	13
2.3 Mot ökad samverkan	13
2.4 Uppsatsens teoretiska tillämpning	14
3. Näringslivsfrämjande i Stockholms län	16
3.1 Organisation	16
3.1.2 Koordinering	17
3.2 Näringslivsfrämjande insatser	18
3.2.1 Målgrupper för insatser	21
3.3 Samverkan	22
3.3.1 Samverkan med aktörer inom och utanför kommunen	23
4. Diskussion	26
4.1 Förslag till vidare forskningen	27
5. Källförteckning	28
5.1 Litteratur	28
5.4 Internetkällor	29
5.6 Telefonintervjuer	30
Bilagor	31

1. Inledning

1.1 Bakgrund

En kommun kan agera på olika sätt för att förbättra lokala etableringsförutsättningar och ge bättre service till företag. Det kan t.ex. handla om att attrahera företag att etablera sig i kommunen och på så sätt skapa arbetstillfällen. Detta kan ske på egenhand eller i samverkan med andra kommuner.

Näringslivsfrämjande kan ses som ett relativt nytt kommunalt verksamhetsområde som inte ingår i kommunernas obligatoriska uppgifter (Gossas, 2004:3; Montin, 2004:52). Fram till 1980-talets början ansågs näringslivsfrågor vara en uppgift enbart för staten, men strukturkriser gjorde att många kommuner blev mer aktiva på detta område vilket innebar en ”spontan decentralisering” (Pierre, 1997:115f). Under inledningen av denna strukturkris hävdades i den offentliga debatten att företagen hade ett ansvar för de orter de verkade inom men senare höjdes även röster vilka hävdade att kommunerna själva måste engagera sig mer i det lokala näringslivets utveckling (Pierre, 1991:122). Parallellt med denna process började den kommunala organisationen för att implementera näringspolitiken snabbt att expandera. Under 1980- och 90-talet utvecklades detta politikområde i stor utsträckning på kommunal nivå, och näringspolitiska förvaltningar, näringslivsbolag och kommunala näringslivssekreterare blev allt vanligare (Gossas, 2004:3). I dags läget finns ingen klar bild av hur kommunerna arbetar på området.

Dagens svenska kommuner är ofta för små och resurssvaga för att kunna driva effektivt näringslivsfrämjande på egen hand. Kommunen är beroende av omgivningen och kan ses som en del i större system och sammanhang, som nätverk, arbetsmarknader, innovationssystem, kluster osv. (Gossas, 2004:3). I litteraturen kring ekonomisk utveckling fäster man allt större avseende vid regioner som empirisk och analytisk nivå för tillväxtfrämjande åtgärder (Pierre & Schütt, 2004:418). Slutsatsen av detta regionala tänkande är att kommunen, lokala företag och andra organisationer är delar av ett större system, att de är beroende av varandras resurser och att de kan få systemet att skapa tillväxt/utveckling genom att samverka. För att skapa ”utveckling” i någon form menar Gossas (2004) krävs samverkan mellan organisationer och myndigheter, universitet/högskolor, intresseorganisationer, privata företag och kommuner.

Mellankommunal samverkan som syftar till att åstadkomma utveckling av t.ex. näringslivsstrukturen är ett fenomen som blivit allt vanligare under 1990- och 2000-talet (Gossas, 2004:3).

Samtidigt anses näringslivsfrämjande vara ett särskilt svårt område att skapa hållbar och långsiktig kommunal samverkan inom. Ett huvudsakligt hinder eller en svårighet är att kommunerna i grunden är konkurrenter. Genom att samverka, t.ex. genom marknadsföring, kan företag lockas att etablera sig i en region eller ett

län, men i sista hand är det bara en kommun som får ta del av en sådan etablering (Gossas, 2004:4). I en studie från 1995 skriver Lennart J Lundqvist (1995) att den inbördes konkurrensen om företagslokaliseringar skapar en sämre grogrund för samverkan och att samverkan framstår som problematisk.

Det finns ingen tydlig bild av hur kommunerna samverkar kring näringslivsfrämjande.

1.2 Problemställning

Att arbeta aktivt för företagsetableringar och främjande av existerande verksamheter är ett relativt nytt kommunalt verksamhetsområde. Denna typ av verksamhet ingår dock traditionellt inte i kommunernas obligatoriska uppgifter. Hur kommunerna väljer att organisera sin verksamhet kring dessa frågor är ingen självklarhet. Trots ett allmänt ökat näringspolitiskt engagemang på lokal nivå finns det empiriska resultat som visar på en betydande lokal variation i organisationsformer och kring insatsernas omfattning och karaktär (Olsson,1995:13)

Dessutom visar tidigare forskning att samverkan mellan kommuner inom detta område är svårhanterlig, samtidigt som samverkan inom området tycks bli vanligare (Gossas,2004). Men som beskrivits ovan är de resurser man eftersträvar inte delbara. Ett företag måste etableras inom en av de samverkande kommunerna. Med utgångspunkt i det ömsesidiga beroendet mellan kommunerna och konkurrensen dem emellan uppstår ett intressant problemområde. Hur arbetar och organiserar kommunerna sitt arbete med näringslivsfrämjande. Hur vanligt är det att man samverkar?

Markus Gossas forskare vid Institutet för framtidsstudier menar att detta är ett område som utforskats relativt lite åtminstone samhällsvetenskapligt sett (Gossa,2004:5). Uppsatsens problemområde inriktas på Stockholms län och dess 26 kommuner.

1.3 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att belysa hur kommunerna i Stockholms län arbetar med näringslivsfrämjande då detta är ett relativt nytt kommunalt verksamhetsområde som dessutom är under omvandling och samtidigt är ett förhållandevis utforskat område. Det saknas en förståelse av näringspolitikens och näringslivsutvecklingens karaktär i olika lokala miljöer (Olsson, 1995:13). Genom att tydliggöra organisationsformer, vilka typer av insatser som genomförs samt mot vilka målgrupper/aktörer dessa riktas hoppas jag kunna bidra till att råda bot på denna okunskap. Vidare är syftet även att dra slutsatser angående såväl graden av interkommunal samverkan såsom kommunernas förmåga att samverka gentemot andra aktörer, offentliga som privata. Denna senare ansats har sin bakgrund i det tidigare identifierade problemområdet kring samverkan inom

näringslivsfrämjandearbete och föreställningen om att interkommunal samverkan trots allt tilltar även med icke kommunala aktörer. Samverkan blir särskilt intressant då tidigare studier visat att samverkan inom näringslivsfrämjandet teoretiskt ansetts problematiskt. Att få en större kunskap om dessa områden är intressant då näringslivsföreträdare betonar vikten av regioners och kommuners verksamhet för tillväxtprocessen. Kommunerna betraktas som lika viktiga som staten för företagen eftersom det är på lokal nivå många av de lagar som berör företagen implementeras. Den kommunala nivån är också oerhört viktig för näringslivet eftersom det är där mycket av den service som efterfrågas produceras (Pierre, 2004:20).

De frågeställningar som ska besvaras och som är vägledande för uppsatsen är följande;

- Hur organiseras arbetet för näringslivsfrämjande på lokal nivå inom kommunerna i Stockholms län och vilka insatser genomförs?
- Hur vanligt är interkommunal samverkan på näringslivsområdet i Stockholms län och vilka insatser genomförs under samverkan?

1.4 Uppsatsens disposition och avgränsningar

Under rubriken *Lokalt näringslivsfrämjande vad hur och varför?* (se s.12) följer ett antal underrubriker vilka alla överblickar olika delar av den tidigare forskning som genomförts inom uppsatsens problemområde. Ur denna breda redogörelse sorteras sedan utvalda delar ut. Dessa kommer att utgöra den teori som appliceras i uppsatsen. Teorin består dels av två analysmodeller vilka används för besvarandet av frågeställning ett och dels ett antal antaganden kring samverkan som används för besvarandet av frågeställning två. Analysmodellerna och antagandena kring samverkan redovisas under rubriken *2.4 uppsatsens teoretiska tillämpning* (se s.19).

Uppsatsens analysdel är uppbyggd i två övergripande delar vilka följer uppdelningen mellan frågeställningarna. Dessa delar består dels av en studie av hur arbetet med näringslivsfrämjande insatser sker i länet och dels en studie av den samverkan som sker på området mellan länets kommuner. En enkätutfrågning med kommunchefer har använts som huvudsakligt underlag för båda delarna av studien. Den organisationsinriktade studien syftar till att svara på frågeställning 1,

Den andra delen av studien undersöker i vilken utsträckning och hur mellankommunal samverkan inom näringslivsfrämjandet förekommer i länet. Dessa områden belyses genom att den andra frågeställningen besvaras. Studien avgränsas till kommunerna inom Stockholms län. Alla tendenser som framkommer via enkätundersökningen redovisas inte, i de fall då en stor fragmentering framträder rapporteras detta samtidigt som huvudsakliga trender inom denna variationsrikedom generaliseras. Jag studerar inte heller

interkommunal samverkan mer ingående för att avgöra vilken grad av formalisering de innehar.

1.5 Metod & material

Det källmaterial som ligger till grund för uppsatsen kräver en presentation. Den viktigaste delen av undersökningen utgörs av en enkätundersökning som jag genomförde vid en praktikplats på ”Kommunförbundet Stockholms län” (KSL)¹ under hösten 2006 och inledningen av år 2007. Utskicket gick till länets kommundirektörer och det är i huvudsak dessa som besvarat enkäten men i vissa fall är det troligt att enkäten delegerats vidare till näringslivschef eller liknande. Enkätundersökningen bestod ursprungligen av flera delar. En av dessa som inriktats på näringslivsfrämjande har använts som underlag för denna studie (se bilaga 1). De övriga enkätdelarna var inriktade på vård, omsorg och sociala frågor samt på kommunen som arbetsgivare. Den delenkät som använts för denna uppsats består av 14 frågor med både öppna svar och enklare *ja* eller *nej* alternativ, i två frågor (nr: 4 och 11) har de svarande erbjudits färdiga svarsalternativ, i dessa fall har dock även möjlighet funnits att ange egna alternativ. I dessa frågor (nr:4 och 11) som berör samverkan och målgrupper har flervalsmöjligheten med exempel på samverkansaktörer och målgrupper syftat till att de svarande inte skall låsa sig vid aktörer som i sammanhanget anses ”ligga i tiden”. Enkäten skickades till samtliga kommundirektörer i Stockholms län och svarstiden varierade mellan ca 1 dag – 2 månader.

Enkäten innehöll inte alla frågor som behövs för att besvara alla aspekter av frågeställningarna. Ingen fråga ställdes kring hur arbetet praktiskt organiseras inom den kommunala förvaltningen. För att ta reda på detta har istället de aktuella kommunernas hemsidor använts för att ”checka av” hur arbetet organiseras. I sex fall har informationen på hemsidan varit för bristfällig för att identifiera hur organisationen ser ut och i dessa fall har upplysningssamtal brukats för att klargöra organisationsformen. Dessa ”telefonintervjuer” har varit av så grundläggande slag att jag inte ansett det nödvändigt att återge dem utskrivna. Istället återges i källförteckningen en lista på de kommuner som kontaktades. Vid ”avcheckningen” av organisationsformer (som gjort både via Internet och telefonsamtal) har samtliga kommuner studerats, tillskillnad från i enkäten där 24 av 26 kommuner deltagit. Enkätens hade en svarsfrekvens på 92 procent och ett bortfall på åtta procent. Det höga deltagandet i enkätutfrågningen och svarsfrekvensen gör att materialet kan anses vara representativt för länet.

Att använda en redan färdig enkätundersökning har inneburit både för- och nackdelar, jag har på detta sätt fått tillgång till ett unikt material som hade varit mycket svårt att samla in utan de resurser och det nätverk som var tillgängliga via praktikplatsen. Att genomföra intervjuer eller en enkätundersökning med samtliga kommuner i Stockholms län hade heller inte varit praktiskt genomförbart inom

¹ Kommunförbundet Stockholms Län är en sammanslutning av länets 26 kommuner som till stora delar arbetar med frågor där kommunerna samverkar.

den tidsram som gäller för uppsatsskrivandet. Dock innebär valet av en färdig enkätutfrågning att jag inte haft inflytande att formulera frågor som optimalt överensstämmer med det problemområde jag velat ringa in. Jag anser dock att det material som jag studerat tillåter mig att dra generella slutsatser kring hur kommunalt arbetet i näringslivsfrämjande syfte organiseras samt inriktningen och samverkansstrukturen för detsamma.

I enkäten (se bilaga 1) fokuseras intresset på näringslivsfrämjande ”i syfte att skapa arbetstillfällen”, detta beror dels på att den enkät som legat till grund för denna uppsats ursprungligen ingick i en större undersökning som till stor del inriktades på hur olika områden t.ex. näringslivsfrämjandet kunde relateras till sysselsättningen. Dessutom hade jag vid konstruktionen av enkäten inte lika stor kunskap som i dagsläget om i vilka syften som kommuner arbetar med näringslivsfrågor och antog att skapandet av fler arbetstillfällen var den tyngst vägande orsaken. Här uppstår naturligtvis en fråga om studiens begreppsvaliditet. Har fokuseringen på skapandet av arbetstillfällen till den grad påverkat de svarande att andra områden med syfte att skapa andra värden utelämnats? Av materialet att döma har detta inte varit fallet. Kommunernas exempel på insatser och samverkan har haft den karaktären att dessa kunnat tolkas som främjande av näringslivet generellt snarare än endast specifikt för att skapa arbetstillfällen. Att skapa arbetstillfällen framstår samtidigt i litteraturen som ett av de tyngst vägande argumenten för att locka till företagsetableringar (Lundqvist.1998:95; Pierre. 1996).

Den mest uppenbara och generella förklaringen till näringspolitiskt engagemang i kommuner är att företagen erbjuder arbetstillfällen (Pierre.1996:231).

Samtidigt kan insatser och samverkan inte utformas så att arbetstillfällen blir den enda avkastningen på sådant arbete. Av dessa orsaker hävdar jag att det material som ligger till grund för denna undersökning beskriver arbetet generellt och att validiteten är fullt godtagbar.

Fördelen med en enkätundersökning av den typ som använts här är att denna metod ger längre svarstid för den tillfrågade än under t.ex. en intervju. Detta minskar risken att den svarande missuppfattar frågan eller svarar ogenomtänkt. Den tillfrågade kanske inte känner till, eller på en gång kommer ihåg alla samarbeten som kommunen är involverad i och bortfallet skulle bli betydligt större vid en direkt- eller telefonintervju. Reliabiliteten stärks alltså av det faktum att de tillfrågade tidsmässigt kunnat se över och precisera sina svar utförligt.

En genomgång av den aktuella forskningen på området har försett mig med dels en typ av analysmodell för organisation och typer av insatser för näringslivsfrämjande samt dels ett antal antaganden kring mellankommunalsamverkan på området. Denna kunskap kommer att användas för förståelse av problemområdet och som teoretiska hjälpverktyg i analysen av källmaterialet.

För att besvara den första frågeställningen (se s.7 *”Hur organiseras arbetet för näringslivsfrämjande på lokal nivå inom kommunerna i Stockholms län och*

vilka insatser genomförs?) har jag valt att fokusera på *organisationsform* och *insatser* åtskiljt. Tillvägagångssättet har även varit olika. För studiet av *organisationsformer* har dessa kategoriserats direkt genom användandet av en analysmodell som den valda teorin försett mig med. Det har varit möjligt att direkt placera in kommunernas svar i modellen då variationen av möjliga organisationsformer bör vara beständig och därför att kategorierna i modellen kan anses vara omfattande. Vidare har arbetsorganisationen ytterligare beskrivits genom att den allmänna relationen/koordineringen mot andra verksamhetsområden efterfrågats.

För att analysera de kommunala *insatserna* för näringslivsfrämjande har däremot en annan metod setts som mer lämplig. Här har generella typer av insatser först identifierats och kategoriserats i materialet, för att sedan jämföras med den analysmodell som den valda teorin/teorierna försett mig med. På detta sätt har den mycket stora variationen av insatser som återfunnits i materialet inte tvingats in i former eller kategorier som kunnat vara missvisande. Insatser och aktiviteter är mer föränderliga än vad som gäller för organisationsformer. ”De svenska kommunerna vidtar lokala näringspolitiska åtgärder och agerar på skilda sätt. Trender och moden växer fram och växlar” (Hening: 1998:11).

För att besvara den andra frågeställningen (se s.7 ”Hur vanligt är interkommunal samverkan på näringslivsområdet i Stockholms län och vilka insatser genomförs under samverkan?)) har ett antal slutsatser och antaganden som blivit tydliga vid en genomgång av forskningen på området legat till grund för studien. Jag har valt att inte formulera dessa antaganden som hypoteser eftersom detta skulle göra användandet av det redan insamlade materialet problematiskt.

Undersökningens resultat siktar mot att motsvara syftet dvs. en deskriptivstudie vars slutsatser beskriver men även utreder hur kommunerna i Stockholms län organiserar, arbetar och samverkar kring näringslivsfrämjande.

2. Lokalt näringslivsfrämjande vad, hur och varför?

2.1 Organisationsformer och insatser

Genom en översikt av forskning på kommunalt näringslivsfrämjande har det blivit tydligt för mig att de existerande studier av hur kommuner hanterar dessa frågor antingen har ett antal år på nacken eller fokuserar på andra regioner/län än intresseområdet för denna uppsats (Lundqvist.1998; Gossas.2004; Andersson.2005).

Det område som jag valt att kalla lokalt näringslivsfrämjande kan inom statsvetenskapen tänkas ingå i en rad olika begrepp, de kommunala näringspolitiska insatserna benämns vanligen *utvecklingsarbete*, *resursmobilisering* eller rätt och slätt *näringspolitik*. Jon Pierre (1998) konstaterar att så gott som alla kommuner idag är engagerade på näringslivsområdet och väljer att definiera området inom begreppet kommunal *resursmobilisering* (Pierre.1992:50). I en studie av mellankommunal samverkan kring resursfrågor identifierar även Lennart J Lundqvist (Lundqvist 1998) *resursmobilisering* som just strävan efter företagsetableringar för att öka antalet arbetstillfällen i kommunen och därmed bidra till en ökad kommunal skattebas (Lundqvist.1998:95). Detta är enligt Lundqvist huvudanledningen till att kommuner försöker främja det lokala företagsklimatet och locka till företagsetablering (Lundqvist.1998: 95). Det faktum att företagsetablering och arbetstillfällen kan betraktas som så eftersträvansvärt gör att det skapas incitament för kommunal handling. Lundqvist (Lundqvist.1998:95) inkluderar dock områden som turism, fritidsaktiviteter och kultursatsningar under beteckningen *resursmobilisering* då han menar att insatser på detta område ofta genomförs för att skapa en gemensam kulturell eller geografisk identitet bland de medverkande kommunerna vilket i förlängningen syftar till att öka intresset för dessa bland företagare. Inkluderandet av turism, kultur och fritidssatsningar är något som inte tydligt framkommer då Pierre (1998) behandlar begreppet. En annan förekommande definition av näringslivsfrämjande aktiviteter är att benämna dem som *utvecklingsfrågor*. Med detta menas att kommunen försöker påverka förutsättningarna för tillväxt och utveckling, exempelvis genom att skapa goda villkor för företagande, locka inflyttare genom satsningar på bostäder eller satsningar på förbättrad infrastruktur (Gossas. 2004:4). *Utvecklingsfrågor* är alltså ett vidare begrepp än *resursmobilisering* och inbegriper alla typer av satsningar som indirekt är avsedda att gynna den lokala näringen. Det som i huvudsak skiljer de olika begreppen åt är alltså vilken typ av åtgärder eller insatser som man föreställer sig att kommunerna använder sig av för att gynna den lokala tillväxten. Uppfattningar om målet med verksamheten tycks det däremot råda större likheter kring. Målet är genomgående att främja det lokala näringslivet. Intresset för denna uppsats ligger närmare begreppet *resursmobilisering* än det bredare begreppet *utvecklingsfrågor*. Men uppsatsens syfte är att studera organisationen kring och

insatserna som direkt syftar till att främja det lokala näringslivet. Jag har således valt att använda begreppet *näringslivsfrämjande* för att ringa in essensen av verksamhetsområdet. Att bruka begreppen *resursmobilisering* eller *utvecklingsfrågor* skulle innebära ett bredare perspektiv där kommunernas alla verksamhets områden i någon mån berörs. Näringslivsfrämjande definieras i denna uppsats som olika sätt att förbättra lokala etableringsförutsättningar och ge bättre service till företag, underlätta dessas verksamhet och att attrahera företag till att etablera sig i kommunen.

Denna uppsats tar sin utgångspunkt i studier genomförda på svenska förhållanden och av svenska statsvetare när det gäller kommunalt näringslivsfrämjande och mellankommunal samverkan. Det framförs i de få studier som trots allt genomförts på området att detta är ett relativt nytt och utforskat område (Gossas, 2004:5).

En stor del av den kommunala verksamheten är reglerad från statlig nivå, näringspolitiken är dock ett område där det finns stora möjligheter att utnyttja den kommunala självstyrelsens möjligheter (Henning,1996:12). Roger Henning (1996) beskriver den historiska utvecklingen av kommunal näringspolitik så som att den under 70-talet karaktäriserades mycket av vad han kallar ”förberedande åtgärder” dvs. näringslivsprogram vilka antogs av kommunstyrelser, kommunfullmäktige eller nämnder, enheter eller bolag för näringslivsfrågor. Under 1980-talet kunde ett antal huvudsakliga tendenser skönjas, för det första decentraliserades ansvaret för näringsliv och sysselsättning till de lokala och regionala nivåerna (Gossas,2004:3; Henning,1996:13). Samtidigt tenderade statliga och regionala myndigheter, landsting och kommuner att ta ett allt större ansvar för utvecklingen av näringsliv och sysselsättning (Henning,1996:13). Under 90-talet utvecklades detta politikområde på kommunal nivå, och näringspolitiska förvaltningar, näringslivsbolag och kommunala näringslivssekreterare blev allt vanligare (Gossas. 2004:3).

Den tid då de ekonomiska och politiska delarna i samhället var åtskilda och levde sina egna liv är nu mera definitivt förbi och tydligast framkommer detta på kommunal nivå (Pierre. 1992). I det lokala samhällets nätverk förenas politiker, tjänstemän och företagare kring mål som tillväxt i den lokala ekonomin, att trygga arbetstillfällena och att skapa ett dynamiskt näringsliv (Pierre. 1992:9). Jon Pierre (Pierre.1992) gör en kartläggning och systematisering av de olika organisationsformer och huvudsakliga insatsområden som förekommer i kommunernas organisering av näringslivsfrämjandeinsatser och gör ett antal kategoriseringar. Då kommunerna började engagera sig på området skapades administrativa förutsättningar för genomförandet av politiken. Pierre hävdar i sin undersökning från år 1992 att man i huvudsak kunde finna tre olika kommunala organisationsformer för implementeringen av den kommunala näringspolitiken. Det har enligt min mening inte varit befogat att problematisera denna kategorisering i någon större utsträckning då kategorierna är så pass omfattande att de flesta tänkbara organiseringsformerna bör kunna rymmas inom dem, dessutom har jag inte kunna finna någon beskrivning som i grunden motsäger den Pierre presenterar.

1) Den första organisationsmodellen innebär att kommunen inte skapar någon särskild avdelning eller enhet inom kommunen för att driva näringsfrågorna. Istället ligger dessa frågor under någon kommunal chefstjänstemans ansvar. Denna person får alltså vid sidan av sin allmänna verksamhet också bevaka näringsfrågorna i kommunen. Denna modell kallar Pierre ”den förenklade modellen” (Pierre. 1992:53).

2) Den andra modellen ”sekretariatmodellen” innebär att ett särskilt ”näringslivssekretariat” skapas i kommunen. Detta är enligt Pierre (1992) den vanligaste organisationsformen och innebär att kommunerna anställer en eller ett antal tjänstemän med uppgift att handha kommunens näringsfrågor.

3) Den tredje organisationsmodellen som Pierre kallar ”den fristående modellen” innebär att kommunens näringspolitiska frågor behandlas av en organisation utanför den kommunala organisationen. Det kan t.ex. röra sig om en kommunal stiftelse eller ett kommunalt bolag.

Pierre genomför samtidigt en studie av kommunernas näringspolitiska verksamhet och gör ett antal generaliseringar kring de viktigast och vanligaste inslagen i verksamheten. Han menar att vi grovt sett kan skilja mellan tre typer av åtgärder; *strukturelaterade*, *kunskaps- och teknologirelaterade* och *företagsrelaterade* åtgärder (Pierre. 1992:64).

1) *Strukturelaterade* åtgärder är sådana näringspolitiska insatser som direkt syftar till att förändra den lokala näringsstrukturen. Kommunen kan påverka den näringspolitiska strukturen på olika sätt, genom att attrahera företag att etablera sig i kommunen eller genom att uppmuntra nyföretagande.

2) *Kunskaps- och teknologi* relaterade åtgärder avser kommunala åtgärder för att höja kompetensen hos den potentiella arbetskraften. Detta sker ofta genom att tillhandahålla utbildningar som efterfrågas av näringslivet.

3) *Företagsrelaterade* åtgärder. Här avses sådana insatser som mer specifikt underlättar de lokala företagens verksamhet i olika avseenden. Det kan enligt Pierre t.ex. röra sig om lokal upphandling, dvs. att kommunen beställer och köper varor och tjänster av företagen. Till dessa åtgärder skall även räknas hjälp till företagen att lotsa ärenden genom olika offentliga beslutsprocesser, hjälp att knyta kontakter mellan företagen i kommunen (Pierre. 1992:66).

Kartläggningar av den här typen är inte vanligt förekommande och det råder i stort sett konsensus kring de olika huvudsakliga insatsområden som Pierre definierar, men det finns dock uppfattningar som inte helt överensstämmer med den bild av kommunal verksamhet på området som Pierre målar upp. Roger Henning (1996) kategoriserar även han lokala näringspolitiska åtgärder i en tredelad modell och det tycks råda enighet om den kommunala tendensen att verka genom (Pierres två förstnämnde kategorier), struktur- och kunskapsrelaterade åtgärder. Henning identifierar dock ”imageskapande” åtgärder som en särskilt vanligt förekommande åtgärds typ (Henning. 1996:25) vilket inte på något självklart sätt överensstämmer med någon av Pierres typologier. Under rubriken *Image skapande åtgärder* sorteras bl.a. insatser som stadsförnyelse (spektakulära byggnader), festivaler, jubileer och samarbetsprojekt med näringslivet (Henning. 1996:44,52). Detta överensstämmer egentligen mer med den uppfattning av *resursmobiliserings* åtgärder som Lundqvist (Lundqvist 1998)

talat om dvs. turism, fritidsaktiviteter och kultursatsningar. Men eftersom Pierres modell är från 1992 och kan tänkas behöva vissa kompletteringar för att anses brukbar i denna uppsats. Därför kommer både Pierres (Pierre 1992) och Hennings (Henning.1996) definitioner att användas som teori. Detta redovisas utförligare under rubriken "Uppsatsens teoretiska tillämpning" (se s. 19).

2.2 Samverkan: ett "kommunalt dilemma"?

Rent strategiskt är det rationellt för kommunerna att arbeta individuellt när det gäller att locka till sig företagsetableringar eftersom denna typ av stärkande av den lokala resursbasen ofta innebär en intensiv konkurrenssituation gentemot andra kommuner (Lundqvist.1998:95). Därför kan det förutsättas att mellankommunalsamverkan på det näringslivsfrämjande området bör vara sällsynt (Pierre. 1994: 156; Lundqvist. 1998: 96).

Lundqvists och Pierres resonemang leder till slutsatser om vad man bör förvänta sig kring förekomsten och frekvensen av mellankommunal samverkan inom näringslivsfrämjande områden. Dessa resonemang bär jag med mig och de återkommer under rubriken "Uppsatsens teoretiska tillämpning" (se s. 19).

2.2.1 Olika former av samverkan

Kommunal samverkan kan anta olika grader av formalisering. Då kommuner samverkar på områden som regleras av nationell lag är kommunerna tvungna att gå samman i kommunalförbund som är grundligt reglerade genom offentlig lagstiftning (SFS 1985). När det gäller områden eller kommunala aktiviteter som endast regleras i mer generella avseenden har kommunerna en större valfrihet vad gäller formaliteten och organiseringen kring verksamheten. På sådana områden kan kommuner t.ex. bilda gemensamma bolag, ekonomiska föreningar, eller fonder vilka alla regleras enligt privat lagstiftning (Lundqvist.1998: 97). Men kommuner kan även gå samman i ömsesidiga arrangemang under fria former som bestäms av deltagarna själva. Denna typ av samverkan kallas av Lundqvist för "*mellankommunalsamverkan i övrig form*". Även nätverk bör förekomma, en samverkansform som varken identifieras som fortgående eller baserade på mellankommunala arrangemang i kontraktsform. Lundqvist menar att vad gäller företagsetablering och arbetstillfällen ser kommuner detta som i det närmaste perfekta nyttigheter och att det finns väldigt få incitament att binda sig till formell samverkan med andra kommuner kring påverkan av dessa "nyttigheter". Om det finns samverkan på detta område är de antagligen arrangerade så att kommunen lätt kan bryta sig ur dem. Lundqvist menar med andra ord att vi bör förvänta oss att samverkan på detta område bör falla inom kategorin "*kommunalsamverkan i övrig form*" (Lundqvist.1998: 98).

2.2.2 Vilka kommuner samverkar?

Mellankommunalsamverkan sker huvudsakligen mellan grannkommuner, gärna inom ett och samma län (Lundqvist. 1998: 99). Pierre (1994) hävdar att när flera kommuner samverkar är oftast minst två av dem grannkommuner. I andra hand är ömsesidig samverkan mellan två grannkommuner vanligast förekommande och inget av dessa fall gäller det samverkan över länsgränser. Då samverkan trots allt sker över länsgränser gäller det vanligen grannkommuner där den gemensamma gränsen mellan dem även utgör länsgränsen (Pierre 1994:160f).

Då Lundqvist (Lundqvist.1998) studerar karaktärsdragen för de kommuner som samverkar (detta gäller *resursmobilisering*, min anmärkning) finner han att dessa tenderar att vara/ha; sparsamt befolkade, ha en negativ befolkningsutveckling, en hög arbetslöshets frekvens, ha högre total/brutto förbrukning/utgift per capita än kommuner som inte deltar i partnerskap och slutligen tenderar de även att ha vänstermajoritet i kommunfullmäktige (Lundqvist.1998:106). Många av dessa tendenser verkar enligt Lundqvist överensstämma med vad som kunde förväntas av den ”interna logiken” ur olika specifika resursproblem. Det kommer inte som någon överraskning, menar han, att befolkningsmässigt små och krympande kommuner med dåliga ekonomiska resurser är de som tenderar att överkomma driften att konkurrera i ensamhet för företagsetableringar och arbetstillfällen och istället gå samman med andra (Lundqvist.1998: 106). De resultat som redovisas av Lundqvist pekar på att näringslivsfrämjande är ett problematiskt område för samverkan. Men samverkan förekommer trots alla nackdelar och icke gemensamma intressen som kan pekas ut med hjälp av rational choice teorier. Denna tendens påverkas enligt Lundqvist i hög grad av EU:s ökade betydelse och EU:s fokusering på det regionala planet snarare än det lokala, som basen för ekonomisk utveckling (Lundqvist.1998:105). Konkurrensen om företagsetableringar sker allt mer på regional nivå. Mellankommunalsamverkan på det regionala planet blir i allt högre grad nödvändig för att man skall stå sig i konkurrensen.

Hur ser det då ut idag? Kan dilemmat kring samverkan fortfarande identifieras? Är det fortfarande den typ av kommuner som Lundqvist pekar ut som i stor utsträckning samverkar? Är det fortfarande lika sparsamt med mellankommunalsamverkan inom näringslivsfrämjandet? För att komma närmare det identifierade problemområdet för denna uppsats behövs färskare studier på området.

2.3 Mot ökad samverkan?

Vid institutet för framtidsstudier i Stockholm har statsvetaren Markus Gossas (2004) studerat näringslivsutveckling genom kommunsamverkan i regionen Bergslagen-Dalsland-Värmland. Gossas studie tar sin utgångspunkt i den identifierade intressekonflikten mellan kommuners behov av att samarbeta kring näringslivsfrämjande samtidigt som man befinner sig i en uppenbar konkurrenssituation med varandra. Gossas använder begreppet *utvecklingsfrågor*

och beskriver detta som ett notoriskt svårt område att skapa hållbar och långsiktig kommunal samverkan inom, och samstämmer därigenom i Lundqvists antaganden.

Genom att samverka, exempelvis genom marknadsföring, kan kanske företag lockas att etablera sig i regionen, men i sista hand är det en kommun som får ta del av en sådan etablering. Risken är alltså att samarbetet spricker om någon eller några av kommunerna känner sig förfördelade (Gossas, 2004:4).

Gossas menar (i likhet med Lundqvist) att dagens kommuner är för små och resurssvaga för att kunna bedriva effektivt utvecklingsarbete på egen hand (Gossas,2004:3). Med stöd i rapporter från bl.a. ITPS (institutet för tillväxtpolitiska studier), NUTEK (verket för näringslivsutveckling), Vinnova (myndighet för forskning kring tillväxt) och Allmi (ett statligt bolag som skall stötta företag i syfte att öka tillväxten), konstaterar Gossas att kommuner kan ses som delar av ett större sammanhang, som nätverk, arbetsmarknader, innovationssystem, kluster mm (Gossas, 2004:3). Detta resonemang ger att kommuner och lokala företag är beroende av varandras resurser för att kunna skapa utveckling i "systemet" eller regionen och att detta kräver samverkan.

För att skapa "utveckling" i någon form krävs samverkan mellan organisationer som myndigheter, utbildningsinstitutioner, intresseorganisationer, privata företag eller kommuner (Gossas, 2004:3).

Denna uppfattning delas av Stig Montin (2004) som precis som Gossas i citatet ovan pekar på att privatoffentlig samverkan blivit en allt vanligare strategi för lokal ekonomisk utveckling (Montin, 2004:53). Gossas menar att mellankommunal samverkan blivit allt vanligare under 2000-talet och att detta antagligen har att göra med många kommuners allt svårare ekonomiska situation men också med att konkurrensen med andra regioner både i Sverige och i övriga Europa ökat. I studien identifierar Gossas istället länsgränserna som ett avgörande men inte oöverstigligt hinder för samverkan (Gossas, 2004:23).

2.4 Uppsatsens teoretiska tillämpning

De två modeller som Pierre konstruerat (1992:64) kring organisationsformer och insatser för näringspolitiskt arbete används som ett raster för materialet vid besvarandet av den första frågeställningen. Modellen för *organisationsformer* (Analysmodell 1) används i oförändrat skick men modellen för *insatsområden* (Analysmodell 2) kompletteras med en fjärde kategori baserat på de idéer som Henning (1996) bidragit med (se s.15). Denna sammanslagning av Pierres och Hennings uppfattningar i Analysmodell 2 blir nödvändig då likheterna är mycket stora på två av tre punkter men skiljer sig åt i de övriga aspekterna.

Analysmodell 1:

Förutsätter tre typer av organisationsformer för kommunalt näringslivsfrämjande, den *förenklade* modellen, *sekretariat* modellen och den *fristående* modellen.

Analysmodell 2:

Förutsätter fyra typer av insatser inom kommunalt näringslivsfrämjande arbete, *strukturelaterade*, *kunskaps och teknologi relaterade*, *företagsrelaterade* och "image" skapande insatser.

Vid besvarandet av den andra frågeställningen och analysen av kommunernas samverkansmönster, bildar den beskrivna problematiken kring lokalsamverkan inom näringslivsområdet (se s.16) och andra antaganden ur tidigare forskning den teoretiska basen.

- Samverkansfrekvensen mellan kommuner på näringslivsområdet bör vara låg och anta formen av *samverkan i övrig form* alternativt vara av symbolisk karaktär (Lundqvist 1998:95).

- Det bör inte förekomma mellankommunalsamverkan över länsgränsen. Det tycks råda konsensus vad gäller länsgränser som hinder för samverkan, och man pekar på ovanligheten i att dessa gränser överskrids (Pierre. 1994:160f; Gossas, 2004:23).

- Interkommunal samverkan sker huvudsakligen mellan grannkommuner (Lundqvist.1998:99).

- Det bör huvudsakligen vara kommuner med vissa (resurssvaga) karaktäristika som samverkar med andra kommuner (Lundqvist.1998:106).

- Kommuner bör samverka kring sådana insatser som man på egenhand inte kan mobilisera tillräckliga resurser att utföra (Gossas.2004:3).

- Samverkan bör förekomma mellan kommuner och andra organisationer som myndigheter, utbildningsinstitutioner, intresseorganisationer, privata företag mm (Gossas. 2004:3; Montin. 2004:53). Gossas översiktliga studie visar att samverkansfrekvensen tycks öka både mellan kommuner och med andra organisationer (företag eller andra kommuner etc). Denna samverkan bedrivs i en mängd konstellationer men den vanligaste typen av konstellation är dock samverkan mellan kommuner respektive samverkan med lokala företag.

- Mindre vanligt bör samverkan som involverar flera kommuner och privata företag vara (Gossas. 2004:21).

De antaganden som identifierats i forskningen på området och som återgivits ovan utgör teoretisk utgångspunkt för uppsatsens studie av mellankommunal samverkan och samverkan med andra aktörer. Med utgångspunkt i dessa teoretiska antaganden samt analysmodell 1 och 2 och det material som insamlats skall en beskrivning av förhållandet i det undersökta länet rekonstrueras.

3. Näringslivsfrämjande i Stockholms län

3.1 organisation

I enkätmaterialen framkommer att det politiska ansvaret för näringslivsfrämjande i en stor majoritet av kommunerna (19st) ligger hos kommunstyrelsen. Det är enligt min mening vanskligt att tolka orsakerna till varför näringslivsfrågor så ofta sorterar direkt under kommunstyrelsen och teorin erbjuder mig ingen hjälp på denna punkt. Ett flertal tolkningar är möjliga. Antingen är näringslivsfrämjandet ett så nytt område, att det inte formaliserats tillräckligt för att en egen politisk nämnd skall anses nödvändig, så som för de mer traditionella kommunala verksamhetsområdena. Alternativt anses näringspolitiken vara ett så viktigt område att frågan kvarhålls under kommunstyrelsen. I en stor majoritet av kommunerna (19 av 24 kommuner) ligger alltså det politiska ansvaret för näringsfrågor direkt under kommunstyrelsen men det finns variationer. Näringslivsfrågor behandlas i två kommuner förutom i kommunstyrelsen även i arbetsmarknadsnämnden. I en kommun kallas denna nämnd för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, i två andra kommuner har ett fristående kommunalt bolag skapats² bestående av kommunala förtroendemän. Ett antal variationer förekommer alltså men övergripande ser det politiska hanterandet av näringslivsfrämjandet likartat ut.

Hur ser det då ut i förvaltningen, var ligger ansvaret för implementeringen av näringslivsfrämjandet? Analysmodellen pekar mot att vi huvudsakligen bör hitta tre typer av organisationsformer för näringslivsfrämjande i den kommunala verksamheten (Pierre. 1992:53). Dessa tre, *den förenklade modellen*, *sekretariatsmodellen* och *den fristående modellen* har alla kunnat återfinnas i kommunernas organisationsformer³. Ytterligare variationer på organisationsformerna har dock identifierats och den tyngdpunkt på sekretariatsmodellen som Pierre beskriver stämmer inte i fallet Stockholms län. Av länets 26 kommuner är det endast sex stycken som har en enskild förvaltning som arbetar med näringslivsfrågor av den typ som Pierre benämner *sekretariatmodellen*. I dessa fall är den i särklass vanligaste benämningen *Näringslivsenheten*. I två kommuner återfanns ett kommunalt bolag av typen *den fristående modellen*. Här finns alltså det politiska- och tjänstemannaansvaret samlat utanför den ordinarie kommunala förvaltningen. Övriga kommuner (en majoritet) i länet organiserar näringspolitiska frågor på ett sätt som liknar Pierres (Pierre. 1992:53) beskrivning av *den förenklade modellen*. Denna majoritet, 18 stycken kommuner har antingen en näringslivsansvarig/handläggare eller näringslivschef/direktör som ansvarar för dessa frågor, denna person ansvarade i flera fall även för andra frågor så som arbetsmarknad, exploatering, sysselsättning, samhällsplanering och i ett fall för EU frågor. Detta har framgått

² I Stockholm har bolaget Stockholm Business region skapats och i Tyresö har bolaget Tyresö Närings AB bildats

³ Kommunernas organisering av näringsfrågor har studerats via kommun hemsidor och upplysningssamtal.

av tjänstemannens titel på kommun hemsidor eller den beskrivning som givits via upplysningssamtalen. Eftersom informationen via kommun hemsidorna varit knapphändig blir ingen mer detaljerad sortering av organisationsformer möjlig.

I figuren nedan tydliggörs i vilken utsträckning de olika organisationsmodellerna framkommit bland länets kommuner.

Figur 1 (egen bearbetning)

Kategorisering	Antal	Procent
Den förenklade modellen	18	69
Sekretariatsmodellen	6	23
Den fristående modellen	2	8
Total	26	100

Pierres tredelade modell skulle kunna kompletteras, och det är i så fall den redan breda definitionen för *den förenklade modellen* som skulle kunna vidgas ytterligare till att även innefatta organisationsvarianter av typ ”kommitté” – modell. Det visar sig att man i tre av länets kommuner ålagt ett flertal tjänstemän som i huvudsak har andra ansvarsområden att ansvara för valda delar av näringsfrämjandet och att dessa tillsammans bildar en slags informell ”näringslivskommitté”. I andra fall ingår politiker i dessa ”kommittéer”. Även *sekretariatmodellen* kan ges en ytterligare dimension då det framkommer att näringslivsfrågor kan klumpas samman med arbetsmarknadsfrågor i t.ex. en näringslivs & arbetsmarknadsenhet vilket förekommer i ett fall.

Eftersom organiseringen av näringslivsfrämjandeinsatser tre gånger så ofta organiseras enligt den förenklade modellen som vad som förutsätts av Pierre (Pierre 1992:53) (som menar att den vanligaste organisationsformen är sekretariatmodellen), blir det intressant att studera organisationsformen närmare. Kommittévarianten där ett antal tjänstemän från ett antal förvaltningar ges delansvar för näringsfrågor och med återkommande regelbundenhet samlas som en *näringslivskommitté* innebär en uppdelning av ansvaret för näringslivsfrågor. Denna typ av spridning av näringsfrågor inom kommunförvaltningen är intressant. Det ger nämligen en föräning om att tjänstemän med ansvar från skilda ansvarsområden samordnar arbetet med näringslivsfrämjandet mellan sig. Denna typ av koordinering kan tolkas på en mängd olika sätt.

3.1.2 Koordinering

Då kommunerna tillfrågades om huruvida arbetet med att främja det lokala näringslivet koordineras mellan flera förvaltningar inom kommunen (se bilaga 1), svarade 19 kommuner *ja*. Endast tre kommuner svarade *nej* och två svar uteblev. Då sådan koordinering sker visar det sig vara vanligast mellan ordinarie näringslivsförvaltning, då sådan finns, och samhällsbyggnadsförvaltning eller arbetsmarknadsenhet. Det tycks även vara vanligt och kanske nödvändigt med

koordinering mellan kommunens olika förvaltningar kring den information som tillhandahålls av en s k *företagslots*⁴.

På frågan om huruvida man planerar för koordinerade insatser under det kommande året anger 20 kommuner *ja* och 3 kommuner anger att man inte planerar några koordinerade insatser, samtidigt som ett svar uteblev. Det är vanligt förekommande att frågor som rör näringslivsfrämjande koordineras mellan ett flertal förvaltningar och detta kommer fortsatt att vara vanligt i länets kommuner. Denna kunskap bidrar till att belysa kommunernas verksamhet, däremot kan jag inte säga någonting om hur detta bör tolkas då teorin inte behandlar denna dimension.

3.2 Näringslivsfrämjande insatser

I det material som insamlats har fyra huvudsakliga ”insatssområden” kunnat identifieras i kommunernas verksamhet på näringslivsområdet. Vissa av dessa stämmer överens med den gruppering som Pierre (Pierre. 1992) och Henning (Henning 1996) presenterat och som utgör analysmodell 2, men det finns även skillnader. Jag kommer nedan att presentera de fyra huvudsakliga områdena var och en samtidigt som de positioneras mot analysmodellen.

En vanligt förekommande typ av insats har jag valt att kalla *Praktiska åtgärder kring mark- och lokalfrågor*. Kommunerna uppger i enkätsvaren att markanvändningsfrågor, att sälja mark för etablering samt marknadsföring av arbetsplatsmark utgör viktiga delar av näringslivsverksamheten. Här kan även sådana åtgärder som t ex infrastruktursatsningar ingå. Dessa områden har varit frekvent utpekade i kommunernas svar på enkätfråga 3 (se bilaga 1). I en av de kommuner som har bildat ett kommunalt bolag för näringsfrågor hade detta bolag initialt som huvuduppgift att köpa, förvalta och sälja kommunalmark för etablering. Detta insatsområde av totalt fyra huvudsakliga områden som identifierats i kommunernas enkätsvar har jag valt att kalla *Praktiska åtgärder kring mark- och lokalfrågor*. Denna kategori överensstämmer tydligt med den gruppering av åtgärder som Pierre kallar strukturelaterade åtgärder och som innefattar sådana näringspolitiska insatser som direkt syftar till att påverka den lokala näringsstrukturen. Kommunen kan enligt Pierre påverka den näringspolitiska strukturen på olika sätt, genom att attrahera företag att etablera sig i kommunen eller genom att uppmuntra nyföretagande (Pierre. 1992:64).

En annan typ av insatser som återkommer i materialet har jag valt att kalla *Samverkansarbete med lokala aktörer*. I ett antal kommuner uppger man olika typer av samverkansarbete som en viktig aktivitet för att främja det lokala näringslivet. Denna samverkan tycks ske med företagsorganisationer och föreningar, arbetsmarknadsnämnd eller arbetsförmedling. Jag anser att det kan finnas en viss överensstämmelse med den typ av insatser som givits av tidigare studier (Pierre. 1992) och som i analysmodell två kallas *kunskaps- och teknologi*

⁴ Företagslotsen är en funktion som hjälper företagare att orientera inom kommunförvaltningen. Denna funktion återkommer och beskrivs på s. 30.

relaterade åtgärder. Det är vanskligt att tolka exakt vad den förväntade utkomsten är av denna samverkan då frågornas utformning inte tillåtit mer utförliga svar. Pierres kategori *Kunskaps- och teknologi relaterade åtgärder* avser kommunala åtgärder för att höja kompetensen hos den potentiella arbetskraften. Pierre menar att detta ofta sker genom att tillhandahålla utbildningar som efterfrågas av näringslivet. Det kan tänkas att det är kunskap om den typen av behov som förmedlas genom den här typen av samverkansinsatser. Som exempel på detta kan anges att en kommun har specificerat att samverkan sker med KY-kvalificerad yrkesutbildning och andra yrkesutbildningar. Jag reserverar mig dock inför att dra någon slutsats kring detta då endast en kommun nämnt yrkesutbildningar. Klart är att det här finns en större diskrepans mellan *samverkansarbete med lokala aktörer* och analysmodellen än vad som var fallet i föregående kategorisering. Jag har därför reserverat mig för att relatera detta insatsområde till något av de som erbjuds av analysmodellen.

En tredje typ av åtgärder har jag valt att kalla *Service till befintliga eller potentiella företagare*. Det framkommer frekvent i kommunernas enkätsvar att man satsar på att tillhandahålla företagservice huvudsakligen via information, rådgivning eller kontaktförmedling. Många kommuner i länet har lokala benämningar på serviceverksamheten vilket gör att variationen kan uppfattas som mycket stor. Även om benämningarna och formerna kan variera tycks målen och ambitionerna med verksamheten dock ofta vara likartade. Vanligt förekommande service är bland annat: *Företagslotsar* i syfte att hjälpa företagare att orientera sig inom kommunens förvaltningar, kommunala tillstånd och att hitta rätt kontakter inom kommunen o s v. Även *One-stop shops*, (förenklad byråkrati) förekommer. Dessa har ungefär samma funktion som företagslotsen. Syftet är att all information som företagare behöver skall finnas samlad på en och samma plats. Företagare skall inte behöva besöka ett flertal instanser för att få sitt ärende prövat.

Här finns en stor överrensstämmelse med det insatsområde som i analysmodellen kallas *Företagsrelaterade åtgärder*. Med *företagsrelaterade åtgärder* avses sådana insatser som underlättar de lokala företagens verksamhet i olika avseenden eller hjälper företagen att lotsa ärenden genom olika offentliga beslutsprocesser (Pierre. 1992:64). Det kan enligt Pierre röra sig om hjälp till företagen att lotsa ärenden genom olika offentliga beslutsprocesser, hjälp att knyta kontakter mellan företagen i kommunen (Pierre. 1992:66). Här finns en stor överrensstämmelse mellan kategorin i analysmodell 2 och vad som återgivits i kommunernas enkätsvar.

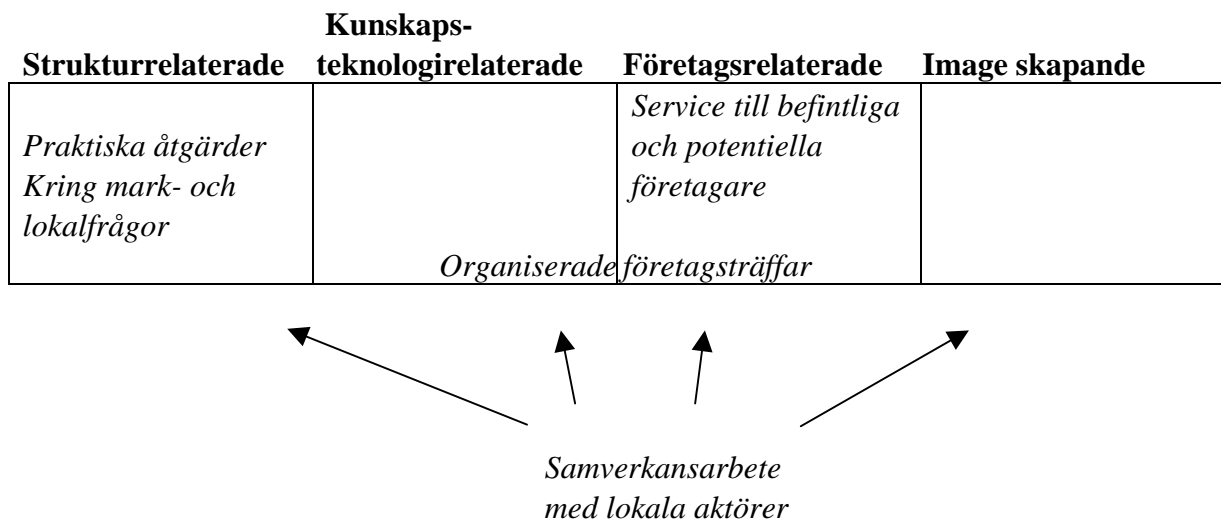
Det fjärde och sista insatsområdet som varit urskiljbart i materialet har jag valt att benämna *Organiserade företagsträffar/nätverk*. En del av det näringslivsfrämjande arbetet i länet består av förmedlande av kontakter vilket framkommer i kommunernas enkätsvar. Även inom dessa verksamheter kan benämningarna variera stort mellan kommunerna men huvudsyftet tycks alltså vara detsamma. Man anordnar mer eller mindre formaliserade "träffar" vilka innebär löpande kontakter både mellan företagare samt mellan företag och kommunrepresentanter. Vanliga benämningar på sådana aktiviteter och som anges av åtta kommuner i enkätsvaren är bl.a. *företagsfrukostar/luncher*,

företagsmässor, näringslivetshus/dag, årets företagare osv. Detta insatsområde framstår främst som hemmahörande under *företagsrelaterade åtgärder* i analysmodell 2, men kan även tänkas tänga *kunskaps och teknologi relaterade åtgärder*. Pierre talar i sin definition av *företagsrelaterade åtgärder* om hjälp att knyta kontakter mellan företagen i kommunen (Pierre. 1992:64). Den här typen av nätverk och träffar kan både kan ha till syfte att underlätta företagens verksamhet genom att förmedla kontakter dem emellan. Samtidigt som det också är tänkbart att syfta till att någon form av informations och kunskapsutbyte skall ske mellan parterna. Här har jag valt att vara försiktig med att dra slutsatser om syftet med detta kontaktskapade då enkätsvaren inte varit tillräckligt utförliga för att säkra slutsatser skall kunna dras. *Organiserade företagsträffar* hamnar därför mellan *företagsrelaterade* och *kunskaps-teknologi relaterade* insatser.

Figuren nedan syftar till att underlätta visualiseringen av likheter och skillnader mellan de insatser som identifierats i enkätsvaren och vad teorin dvs. analysmodell 2 förutsätter.

Insatser

Figur: 2 (egen bearbetning)

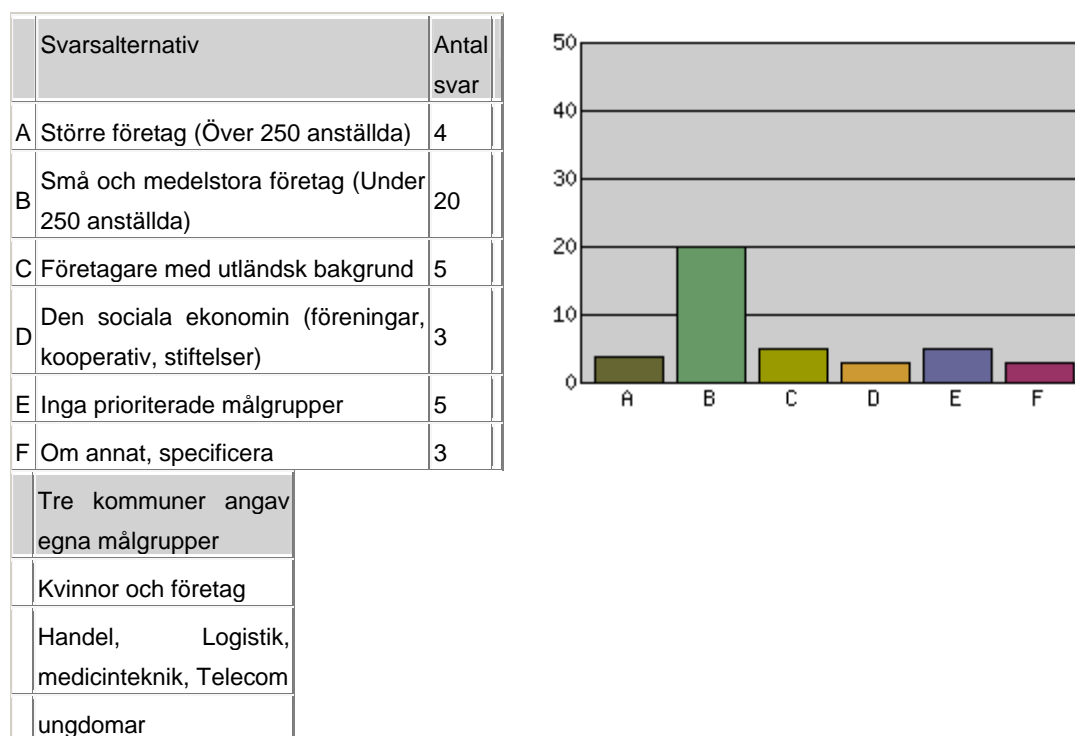
De insatsområden som huvudsakligen identifierats i enkätsvaren går till stor del att placera in under de kategoriseringar som formulerats av Pierre (Pierre. 1992:53) och Henning (Henning. 1996:25). Den typ av service som kommunerna uppger att man tillhandahåller beskrivs oftast i form av t.ex. *företagslotsar* och *one stop shops*. Dessa typer av aktiviteter överensstämmer slående väl med Pierres beskrivning av *företagsrelaterade åtgärder*. Även den grupp av insatser som identifierats i enkätmaterialen och som jag valt att kalla *Praktiska åtgärder kring mark och lokal frågor* passar väl in i kategorisering *Strukturrelaterade åtgärder*. Detta eftersom en typ av åtgärder som ofta förekommit i enkätsvaren är t.ex. fungerande infrastruktur, markanvändningsplanering och lokalfrågor/att

tillhandahålla lediga lokaler osv. Det har däremot varit svårare att placera *organiserade företagsträffar* och *samverkansarbete med lokala aktörer* på ett självklart sätt i analysmodellens kategoriseringar. Organiserandet av företagsträffar och nätverk hamnar som framgår av figuren ovan (figur 1) enligt min mening någonstans i gränslandet mellan *företagsrelaterade* och *kunskaps och teknologirelaterade åtgärder*, med viss betoning på *företagsrelaterade*. Detta eftersom det är vanskligt att spekulera om syftet med de insatser som samlats under rubriken *organiserade företagsträffar*. Insatser genom *samverkansarbete* faller däremot helt utanför eller rör sig fritt över gränserna för den kategorisering som konstruerats genom en sammanslagning av Pierre och Henning i analysmodell 2.

3.2.1 Målgrupper för insatser

Den målgrupp som i huvudsak prioriteras i det näringslivsfrämjande arbetet är små och medelstora företag, 20 av de svarande kommunerna uppger att insatser riktas mot denna målgrupp.

Figur: 3 (egen bearbetning)

Samstämmigheten bland länets kommuner är stor om att det är de medelstora företagen man vill attrahera och underlätta verksamheten för. Detta indikerar vilken målgrupp man siktar in sig på och bidrar till att belysa kommunernas

verksamhet även om denna kunskap inte resulterar i att några slutsatser med utgångspunkt från den valda teorin kan dras.

3.3 Samverkan

Samverkan är ett av flera möjliga sätt att organisera näringslivsfrämjande insatser. Då kommunerna i Stockholms län tillfrågas om huruvida de samverkar på näringslivsområdet anger hela 22 kommuner att man samverkar med i syfte att skapa fler arbetstillfällen men 2 kommuner har angett att man inte gör det. Det förefaller alltså förekomma en utbredd samverkan i länet kring näringslivsfrågor. Man samverkar främst kring logistik, kommunikationer och infrastruktursatsningar och kring marknadsföring av regionen samt gemensam servicemätning inom ramen för Stockholm Business Alliance⁵.

Till skillnad från vad teorin säger oss samverkar nästan samtliga kommuner i länet. Lundqvist däremot slår fast att samverkan bör vara sällsynt på det näringslivsfrämjande området (Lundqvist. 1998:96). Dessutom hävdar Lundqvist att det huvudsakligen bör vara kommuner med vissa karaktäristika som samverkar med andra (Lundqvist.1998:106). Det material som enkäten resulterat i visar att nästan samtliga kommuner i Stockholms län samverkar med andra kommuner inom näringslivsfrämjandet.

Det är kostnadstunga projekt som dominerar samverkan, så som kommunikationer och infrastruktursatsningar och marknadsföringsprojekt. Detta tyder på att bristen på möjlighet att mobilisera tillräckliga resurser lokalt kan vara ett incitament för samverkan och stämmer med Gossas slutsats (Gossas.2004:3) .

Endast 21 procent (sju st) av länets kommuner har i enkäten uppgett med vilken/vilka andra kommuner man samverkar. Av dessa har en majoritet angett samverkan med kommuner som direkt gränsar till eller ligger i den egna länsändan. Den låga svarsfrekvensen gör att inga generella slutsatser kan dras om länet i sin helhet då sådana slutsatser skulle sakna validitet.

- Österåkerskommun som befinner sig i den norra delen av länet uppger att man samverkar med alla kommuner inom Stockholm nordost.
- Nacka, i den södra delen av länet uppger att man samverkar med Botkyrka, Stockholms stad, Värmdö och Tyresö vilka alla är angränsande kommuner eller befinner sig på den södra halvan av länet.
- Botkyrka, i delregionen Södertörn uppger att man samverkar med övriga södertörnskommuner.
- Upplands Väsby kommun som ligger i den norra delen av länet uppger att man förutom samverkan inom SBA och EU-samarbete samverkar med kommunerna i norrortsområdet.
- Stockholmstad som utgör ett specialfall pga. sin storlek och sitt läge tycks samverka ”delregionalt” Stockholm uppger att man samverkar dels i hela länet

⁵ SBA är förkortningen för Stockholm Business Alliance, ett samarbete mellan kommuner i Stockholm-Mälardals- regionen (Se även bilaga 3).

men även på såväl norra sidan med Järva, Järfälla, Solna, Sundbyberg som med Skärholmen och Huddinge på sydsidan.

- Huddinge kommun som befinner sig i den delregion som kallas Södertörn uppger att man samverkar inom Södertörns samarbetet och SBA.

- Sigtuna kommun bryter trenden och uppger att man samverkar med Nynäshamns kommun som befinner sig i den rakt motsatta delen av länet. Dessutom är det endast Sigtuna kommun som uppger att samarbete sker utanför länet, i detta fall med Uppsalakommun Här utgör kommungränsen dem emellan samtidigt länsgränsen.

Det mönster som framträder genom kommunernas svar överensstämmer till stor del med Lundqvists (Lundqvist. 1998:99) slutsatser om den geografiska närhetens betydelse för samverkan mellan kommuner. Grannkommuner är fortfarande den naturliga samverkanspartnern för näringslivsfrämjande. Dessutom tycks länsgränsens betydelse som hinder för samverkan fortsatt vara stark vilket överensstämmer med de antaganden som Pierre gör (Pierre. 1994:160f).

3.3.1 Samverkan med aktörer inom och utanför kommunens gränser

I enkäten efterfrågades samverkan med *andra aktörer* (se fråga 10, bilaga 1). De exempel som gavs omfattar både lokala aktörer och aktörer som överträder kommungränserna. Detta innebär att de typer av insatser som i 3.2 *Näringslivsfrämjande insatser* (se s. 25) benämns *samverkan med lokala aktörer* även kan innefattas inom denna samverkansdefinition.

21 kommuner anger att man samverkar med andra aktörer på näringslivsområdet. Tre kommuner anger att man inte samverkar med andra aktörer. Enkätfrågan möjliggjorde flervalsoalternativ. Vanligast är samverkan med företag vilket 20 kommuner angett. Ett stort antal kommuner 19 st uppgav även att samverkan sker med länsarbetsnämnd och arbetsförmedling och 16 st markerar branschorganisationer.

På en fråga om vilka aktörer man samverkar med på näringslivsrådet har kommunerna valt bland flervalsalternativen enligt nedan:

Figur: 4 (egen bearbetning)

	Svarsalternativ	Antal svar
A	Länsarbetsnämnd/Arbetsförmedling	19
B	Försäkringskassa	11
C	Länsstyrelse	11
D	Landsting	14
E	Branschorganisationer	16
F	Fackföreningar	9
G	Sociala ekonomin (föreningar, kooperativ, stiftelser)	8
H	Företag	20
I	KSL (Kommunförbundet Stockholms län)	9
J	SKL (Sveriges kommuner och landsting)	5
K	Internationella aktörer	7
L	Om annat, specificera	4

De insatser som genomförs genom denna typ av samverkan gäller ofta arbetsmarknadsinriktade projekt som att skapa tidsbegränsade/sommarjobb för definierande grupper. Lika ofta handlar samverkan om att skapa mötesplatser/nätverk mellan lokala företag och kommunen. Man skapar plattformar för dialog med lokalt företagande och näringsliv. Den höga frekvensen av samverkan med ”andra aktörer” överensstämmer med Gossas slutsatser (Gossas. 2004:3) då han även betonar företag, myndigheter och intresseorganisationer. Dessutom tycks den inriktning på arbete i ”projektform” som framkommer i materialet överensstämma med Lundqvists teori om att lösare former av samverkan ”mellankommunal samverkan i övrig form” är vanligast förekommande inom näringslivsfrämjande samverkan (Lundqvist.1998:98). Det som anges i materialet, som *skapandet av mötesplatser och nätverk* tangerar den samverkansform som Lundqvist (Lundqvist. 1998:97) kallar just nätverk. Här har dock enkätsvaren varit för begränsade för att några säkra slutsatser skall kunna dras.

På frågan om man planerar insatser på området genom samverkan med annan kommun eller andra aktörer för år 2007 (se fråga 13, bilaga.1) svarar 19 kommuner ja och 5 kommuner har angett att man inte planerar några sådana insatser. Samverkan med andra kommuner och andra aktörer med näringslivsfrämjande avsikter är alltså inte något tillfälligt.

En intressant iakttagelse är att ett antal samverkansnätverk vars existens jag redan innan undersökningen kände till, inte i någon större utsträckning omnämns i enkätsvaren. Det finns nätverk inom vilka t.ex. kommuner, privata företag

intresseorganisationer och myndigheter är aktiva och vars syfte bl.a. är att främja företagsetablering i länet eller en större tänkt region. Dessa borde då samtliga kommuner är representerade i något eller ett flertal av dessa omnämnas mer frekvent. En möjlig förklaring till det låga omnämmandet av dessa nätverk ges i avsnittet *Diskussion* nedan och en förteckning över dessa nätverk finns i bilaga 3.

4. Diskussion

Analysens resultat ger en bild av hur näringslivsfrämjandet organiseras, vilka insatser som genomförs och hur samverkansstrukturen ser ut i Stockholms län.

Näringslivsfrämjande visar sig vara ett område som kommunstyrelsen ofta handhar. Den valda teorin berör inte den politiska organiseringen och alla tolkningar blir därför svagt förankrade. Jag anser det dock vara troligt att orsaken är att näringslivsfrämjande inte är ett obligatoriskt kommunalt ansvarsområde och att behandlingen av dessa frågor därför inte regleras av lagstiftning.

I kommunförvaltningen organiseras näringslivsfrågor i mycket liten utsträckning genom att en särskild förvaltning för näringslivsfrågor skapas. Det vanligaste är att arbetet organiseras enligt ”den förenklade modellen”. Detta innebär att en eller ett antal tjänstemän ansvarar för dessa frågor vid sidan av andra ansvarsområden. Alternativt handhas ärendena av kommundirektören. Detta kan enligt min mening tolkas som att näringslivsfrämjande anses beröra även flera andra områden så som t.ex. skola eller omsorg. En bra skola kan ses som ett konkurrensmedel för att locka till företagsetableringar. Kanske är detta också anledningen till att internkoordinering visar sig vara så pass vanlig när det gäller näringslivsfrämjande insatser. Detta kan tolkas som att näringslivsfrämjande anses beröra ett stort antal av de kommunala verksamhetsområdena.

Den bild besvarandet av den första frågeställningen ger både överensstämmer och skiljer sig från teorins antaganden vad gäller organisationsformer. Enligt teorin kring analysmodell ett förutsätts sekretariatsmodellen vara den vanligast förekommande (Pierre, 1992:53), denna studie visar att detta inte stämmer för kommunerna i Stockholms län.

Analysen har även resulterat i att de vanligast förekommande insatserna för näringslivsfrämjandet har kunnat tydliggöras. De fyra huvudsakliga insatser som kunna identifieras har till stor del gått att placera in i analysmodell 2. Men nya och intressanta variationer har även framkommit. Än mer intressant är det faktum att existerande samverkansorgan för länet (se bilaga 3) omnämns i mycket liten utsträckning. Detta kan ha att göra med att denna samverkan syftar till en annan typ av åtgärder, kommunfrämjande snarare än näringslivsfrämjande. Dessa samverkansorgan syftar mer mot marknadsföring än mot konkreta insatser mot t.ex. företagare. Jag misstänker att det är av samma anledning som jag hittat mycket lite av den typ av insatser som kan kategoriseras inom ”image” skapande insatser i analysmodell 2. Dessa typer av insatser ses i mindre utsträckning som näringslivsfrämjande och mer som marknadsföring av kommunen allmänt, och inte uteslutande mot potentiella företag för etablering.

Studien av de målgrupper som näringslivsfrämjande insatser siktar mot stödjer detta resonemang. Det är i huvudsak små och medelstora företag som kommunernas insatser riktas mot.

Med de slutsatser som dragits av tidigare studier som teoretiskutgångspunkt har det varit möjligt att besvarandet av den andra frågeställningen. När man jämför resultaten av denna studie med antaganden ur tidigare forskning framträder

bilden av att förutsättningarna för samverkan ändrats. Åtminstone vad gäller storstadslandet, Stockholms län. Från ett *kommunernas dilemma* har man börjat närma sig en *kommunernas emancipation*, från incitament för slutenhet till incitament för samverkan. Sannolikt har detta påverkats av försöken att konkurrensen om företagsetableringar lyft upp till regional nivå. Men eftersom bara ett län studerats är jag försiktig med att dra några sådana slutsatser, kanske finns här en huvudstadseffekt.

Strukturerna för *hur* kommunerna samverkar då så sker tycks däremot i mångt och mycket ligga fast. Man samverkar i huvudsak med grannkommuner kring resurskrävande insatser och samverkan över länsgränser är fortsatt ovanligt. Det kan tänkas att samverkan inom länsgränsen påverkas av det faktum att man genom vanan av att samverka på andra områden. Genom samverkan på landstingets ansvarsområden har man kanske vant sig vid att samverka med de övriga kommunerna i länet. Denna "institutionalisering" skulle kunna både underlätta mellankommunalsamverkan inom länet men samtidigt försvåra möjligheterna till att "think outside the box" dvs. att frigöra sig ifrån länsperspektivet och blicka utåt.

Samverkan med "icke kommunala" aktörer som företag och myndigheter är vanligt förekommande. Denna samverkan är liksom vad som kunde förväntas med utgångspunkt i teorin ofta "löst" sammansatt.

Den kunskap som framkommit genom denna studie bör vara av intresse för ett antal aktörer, inte minst i Stockholms län. Aktörer som vill påskynda regionaliseringen eller som arbetar med framtagandet av regionala policydokument.

4.1 Förslag till vidare forskning

Denna studie har visat hur näringslivsfrämjande arbete organiseras, insats typer och samverkansstrukturen bland kommunerna i Stockholms län. Då nivån för studier av ekonomisk tillväxt i allt högre grad anses ha flyttat från lokal mot regional nivå blir kunskap om "ansvarsfördelningen" mellan kommunerna i ett län eller en region intressant. Med utgångspunkt i den kunskap som denna uppsats bidragit med skulle de regionala tillväxtplanernas (RTP) olika områden kunna studeras på kommunnivå. Även om denna uppsats visar att kommunernas samverkan ökar är kanske inte alla områden av en regionalplan lika attraktiva att driva. Kanske kommer motsättningar trots allt upp i samverkan pga. att kommunerna har olika förutsättningar. Somliga kommuner kan vilja motverka eller fördröja strukturomvandlingar. Till vilken grad går det egentligen att ha en samlad närings/tillväxtpolitik?

På samma gång vore naturligtvis en insatsutvärdering av näringslivsfrämjande insatser intressant men sådana studier vore svåra att genomföra då ett "om inte" scenario är svårt att föreställa sig. Samtidigt kan effektutvärderingar tänkas vara svårgenomförbara då näringslivsfrämjande insatser inte varit i bruk särskilt länge.

Källförteckning

Litteratur

- Andersson, Jenny (2005) *Från passiv till aktiv strategi* – näringspolitisk förändring och handlingskapacitet i industrikommunerna Bromölla och Östra Göinge. Magisteruppsats, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.
- Gossas, Markus (2004) *Utvecklingsinriktad kommunsamverkan i regionen Bergslagen/Dalsland-Värmland* - översikt och fallstudier. Arbetsrapport, Institutet för framtidsstudier.
- Henning, Roger (1998) *Strategi för lokal tillväxt* – slutrapport från SNS – studie. SNS rapport serie, nr 7.
- Henning, Roger (1996) *Att följa trenden* – aktiva och passiva kommuner. Lund, Nerenius & Santéus förlag AB.
- Hilborn, I & Riberdahl, C (2000) *Kommunala samverkansformer*. Svenska Kommunförbundet, Stockholm, Norstedt.
- Lundqvist, Lennart J, (1998) "Local-to-Local partnerships among Swedish municipalities" i Pierre, Jon (ed) *Partnerships in urban governance - European and American experiences*, Wiltshire, Palgrave.
- Lundqvist, Lennart J (1995) "Kommunal samverkan: Ett strategival i tiden", i Lundqvist & Pierre (red) *Kommunal förvaltnings politik*, Lund, Studentlitteratur.
- Montin, Sig (2004) *Moderna kommuner*, Malmö, Liber.
- Olsson, J (1995) *Den lokala näringspolitikens politiska ekonomi* - En jämförande Kommuntypsstudie. Örebro studies 12. Örebro universitet.
- Pierre, Jon – Schütt, Sara (2004) "Regionalisering och ekonomisk utveckling: Västra Götalandsregionens utvecklingspolitik" i Nilsson, Lennart J (red) *Svensk samhällsorganisation i förändring* - Västsverige vid millennieskiftet. Göteborg, SOM-institutet.
- Pierre, Jon (2004) *En samlad tillväxt politik*, Stockholm, ITPS – Arbetsrapport.
- Pierre, Jon (1998) "Public-Private partnerships and urban governance"- introduction i Pierre, Jon (ed) "Partnerships in urban governance - European and American experiences". Wiltshire, Palgrave.
- Pierre, Jon (1997) "Decentraliseringens politik och politikens decentralisering". I Rothstein, B (red) *Politik som organisation* - Förvaltningspolitikens grundproblem. Stockholm, SNS förlag.
- Pierre, Jon, (1996). "Den praktiska nyttan av en god teori – Till diskussionen om kommunforskningens teoretiska utgångspunkt" i Rothstein, Bo – Särilvik, Bo (red.), *Vetenskapen om politik. Festskrift till professor emeritus Jörgen Westerståhl*. Statsvetenskapliga institutionen Göteborgs Universitet.
- Pierre, Jon (1994) *Den lokala staten* - den kommunala självstyrelsens förutsättningar och restriktioner. Stockholm, Almqvist & Wiksell.
- Pierre, Jon (1992) *Kommunerna, näringslivet och näringspolitiken*. Stockholm, SNS förlag.

Pierre, Jon (red) (1991) *Självstyrelse och omvärldsberoende* - studier i lokal politik. Lund, Studentlitteratur.,
SFS 1985 #894 *Lag om kommunalförbund*.

5.2 Internet källor:

Botkyrkakommun.

<http://www.botkyrka.se/naringslivet/naringslivibotkyrka/naringslivsservice/2589.html> 2007-05-05

Ekerö kommun. <http://www.ekero.se/t/UnderPage.aspx?id=350> 2007-05-05

Haninge kommun. <http://www.haninge.se/templates/Page.aspx?id=2126> 2007-05-05

Huddinge kommun.

http://www.huddinge.se/h_templates/H_SubStartpage___22051.aspx 2007-05-05

Järfälla kommun. http://www.jarfalla.se/templates/page___13715.aspx 2007-05-05

Lidingö kommun. <http://www.lidingo.se/net/Lidingo+Stad+Ex/N%e4ringsliv>
2007-05-05

Nacka kommun. <http://www.nacka.se/default/PlatsID.1203/vis.1> 2007-05-05

Norrtälje kommun. http://www.norrtalje.se/templates/page___1897.aspx 2007-05-05

Nykvarn kommun.

<http://www.nykvarn.se/vanstermeny/naringslivocharbete.4.1cc5312103452649228000158.html> 2007-05-05

Nynäshamn kommun.

<http://www.nynashamn.se/net/V%e4lkommen+till+Nyn%e4shamn/N%e4ringsliv/N%e4ringslivssamordnare> 2007-05-05

Sigtuna kommun. http://www.sigtuna.se/templates/Start___121.aspx 2007-05-05

Sollentuna kommun. <http://www.sollentuna.se/> 2007-05-05

Sundbybergskommun.

<http://www.sundbyberg.se/naringslivarbete.4.1af33d6f5bc512c717fff17965.html>
2007-05-05

Tyresö kommun. http://www.tyreso.se/templates/Page___1383.aspx 2007-05-05

Täby kommun. <http://www.taby.se/templates/TswSimplePage.aspx?id=1707>
2007-05-05

Upplands-Bro kommun. <http://www.upplands-bro.se/net/Upplands-Bro/N%e4ringsliv>
2007-05-05

Upplands Väsby kommun.

<http://www.upplandsvasby.se/toppmeny/naringsliv.4.c791f4101f70ff6c58000810.html>
2007-05-05

Vallentuna kommun.

<http://www.vallentuna.se/content.asp?menu=7&sidid=86&subsidid=> 2007-05-05

Österåker kommun. <http://www.osteraker.se/naring/index.html> 2007-05-05

5.3 Telefon intervjuer:

Salemskommun, 5 maj, 2007.

Solnastad, 5 maj, 2007.

Södertäljekommun, 5 maj, 2007.

Stockholmsstad, 5 maj, 2007.

Vaxholmskommun, 5 maj, 2007

Värmdö kommun, 5 maj, 2007.

Danderydkommun, 5 maj, 2007.

Bilaga 1

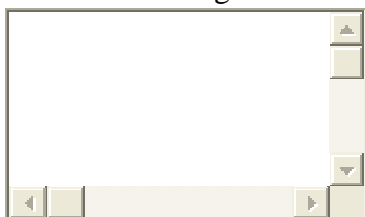
- 1 Ange uppgiftslämnarens/uppgiftslämnarnas namn, telefonnummer/mail adress samt kommun

Del 1: Främjande av det lokala näringslivet för att skapa arbetstillfällen.

En kommun kan agera på olika sätt för att förbättra lokala etableringsförutsättningar och ge bättre service till företag. Det handlar t.ex. om att attrahera företag till att etablera sig i kommunen och på så sätt skapa arbetstillfällen. Det kan ske i samverkan med andra kommuner eller t.ex. med länsstyrelse, landsting och företagens organisationer.

- 2 Vilken politisk nämnd ansvarar för näringslivsfrämjande insatser i kommunen?

- 3 Vilka är de viktigaste aktiviteterna i arbetet med att främja det lokala näringslivet?

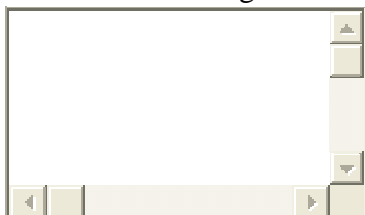
4 Vilka prioriterade målgrupper riktar sig detta arbete särskilt mot? (möjligt att välja flera svarsalternativ)

- Större företag (Över 250 anställda)
- Små och medelstora företag (Under 250 anställda)
- Företagare med utländsk bakgrund
- Den sociala ekonomin (föreningar, kooperativ, stiftelser)
- Inga prioriterade målgrupper
- Om annat, specificera

5 Koordineras arbetet med att främja det lokala näringslivet mellan flera förvaltningar inom kommunen?

- Ja
- Nej (om nej, gå vidare till fråga 7)
- Om ja, med vilken/vilka förvaltningar

6 Vilka insatser har genomförts med utgångspunkt i sådan koordinering?

An empty text input field with a light beige background and a thin border. It features vertical scrollbars on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is a multi-line text area.

7 Planeras det för koordinerade insatser i kommunen under det kommande året?

Ja

Nej

Om ja, specificera

8 Samverkar kommunen med andra kommuner på näringslivsområdet för att medverka till att fler arbetstillfällen skapas för kommuninnevånarna?

Ja

Nej

Om ja, med vilken/vilka kommuner sker samverkan?

9 Vilka insatser har genomförts med utgångspunkt i sådan samverkan?

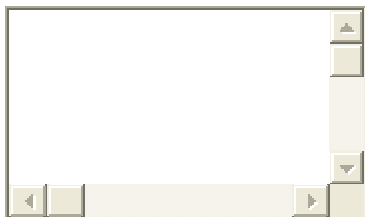
10 Samverkar kommunen med andra aktörer på området för att medverka till att fler arbetstillfällen skapas för kommunmedborgarna?

- Ja
- Nej (om nej gå vidare till fråga 13)

11 Om ja på föregående fråga, med vilken/vilka aktörer sker samverkan? (möjligt att välja flera svarsalternativ)

- Länsarbetsnämnd/Arbetsförmedling
- Försäkringskassa
- Länsstyrelse
- Landsting
- Branschorganisationer
- Fackföreningar
- Sociala ekonomin (föreningar, kooperativ, stiftelser)
- Företag
- KSL (Kommunförbundet Stockholms län)
- SKL (Sveriges kommuner och landsting)
- Internationella aktörer
- Om annat, specificera

12 Vilka insatser har genomförts med utgångspunkt i sådan samverkan?

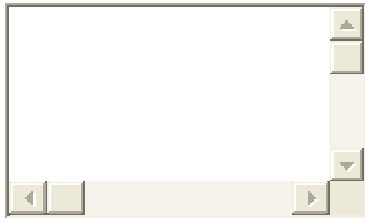
13 Planerar ni för insatser i samverkan med annan kommun eller andra aktörer för det kommande året?

Ja

Nej

Om ja, specificera

14 Finns det frågor inom området som är svåra att lösa lokalt och där KSL skulle kunna vara ett stöd? (kan inget sådant behov identifieras, fortsatt till nästa fråga)

Bilaga 2

Teknisk beskrivning

Population och urval:

Enkäten skickades till samtliga kommuner i Stockholms län. Länet består av 26 kommuner och av dessa inkom svar från 24 stycken. Två kommuner Solna och Upplandsbrokommun har inte medverkat i undersökningen.

Svarsfrekvens av antalet svarande (24st) för vardera enkätfråga:

1: 100%	2: 100%	3: 100%	4: 92%	5: 100%	6: 87,5%	7: 92%
8: 100%	9: 87,5%	10: 100%	11: 92%	12: 83,3	13: 100%	14: *

* Fråga 14 har inte använts för undersökningen.

Bilaga 3

Större näringslivskopplade samverkansnätverk i Stockholms län

SBA: Stockholm Business Alliance:

Stockholm Business Alliance (SBA) är namnet på ett kommunsamarbete i Stockholm-mälar regionen som startat 2006. Syftet med samarbetet är att fördjupa och utveckla både det lokala och det regionala näringspolitiska arbetet. Arbetet har även ett internationellt perspektiv. All internationell marknadsföring sker under budskapet "Stockholm - The Capital of Scandinavia". I dagsläget ingår 36 kommuner.

Almi:

I Stockholmsregionen finns ett stort nätverk av aktörer som arbetar för att på olika sätt stimulera nyföretagande. I nätverket ingår en rad statliga verk, Stockholms Stad och andra omgivande kommuner, företag, kapitalägare, forskare, högskolor, universitet och banker.

Mälardalsrådet:

Mälardalsrådet är en ideell intresseorganisation för kommuner och landsting i Stockholm - Mälarregionen. Flera län ingår, Stockholms, Uppsala, Örebro, Västmanlands och Södermanlands län.

Mälardalsrådet främjar utvecklingen av Stockholm - Mälarregionen och samverkan sker för att öka tillväxten och samhälls- och demokratiutvecklingen.

Södertörns rådet:

I Södertörnsområdet samverkar åtta kommuner kring näringsliv och högskolor. Rådet skall vara en arena för nätverk mellan företagsrepresentanter, lärare, forskare, tjänstemän och politiker i de åtta Södertörnskommunerna. Samarbetet mellan näringsliv, utbildning och kommuner på Södertörn har bedrivits sedan 1997. Varje år hålls Södertörns rådslag där nyckelpersoner från näringsliv, myndigheter och de åtta kommunerna deltar.